

Då jorden i Valleberga by enskiftades 1817, fingo 10 hemmansnummer i det gamla byalaget sin jord i smala remsor norr- ut från gårdstomterna i söder till Fröslövs bys gräns i norr. I hemmanen tilldelad jord ingick delar av gårdstomter och hagar, mellanhejder samt tuvemarken och tjuderolen. De två sistnämnda bestod av tuvor och rullstenar och kunde då endast användas till gräs- bete. Mellanhejderna utgjordes dels av odlad jord, dels av ängs- mark.

Genom dessa egendomar flyter Vallebergaån, som börjar i Borrby socken och möter Hammarsrännan i Kabusa by.

Bland de hemmansnummer, som fingo behålla sina gårdar i byalaget, var även N:r 26. Vid tiden för enskiftet ägdes detta hemmansnummer av änkan Kerstina, som var född i Hagestad 1763 och flyttad till Valleberga 1792. Hon hade flera barn. Äldst av dem var sonen Ola Assarsson, född 1793 och död 1860.

Denne Ola Assarsson fick sitt gifte från Glemminge och hade i äktenskapet 5 barn. De äldsta hette Assar och Per, den förre född 1821 och den senare 1823, och då den senare nått myndig ålder, blev överenskommet, att hemmanet 26 Valleberga skulle delas lika mellan dessa söner efter arealen. Hemmanet innehöll omkring 23 h:ar, samt hade en längd av 1000 m. och en medelbredd av 260 m. Det delades i en östra och en västra halva. Assar erhöll det östra läget med kvarboenderätt och Pär det västra med

utflyttningskyldighet. Delningen verkställdes i vederbörlig ordning 1844 av v. kommissionslantmätaren Malte Brorström i Borrby. Efter fastställd delning byggde Per sin gård ungefär på mitten vid sin hemmansdels västra sida i närheten av allmänna vägen mellan Valleberga kyrka och Fröslövs by.

Båda bröderna, Assar Olsson och Per Olsson, blevo svärsöner till häradsdomaren Lasse Månsson, 42 Glemminge. De förlovade sig på en och samma dag och hade bröllop samtidigt.

Per Olsson var arbetsam och sparsam. Därjämte var han beräknande i sina företag och t.o.m. lite "finurlig" i affärer. Han drog sig fram till en god ekonomisk ställning, köpte ett hemman i Hagestad till sin äldste son och lämnade sitt eget till sin yngste, när denne hunnit myndig ålder.

Mer än andra på den tiden levde Per Olsson i den tron, att tecken i naturen förebuda årsväxtens beskaffenhet, att vissa dagar medföra tur och andra otur, att kloka försiktighetsmän kunna avvärja trollyg.

Om sin övertro låter jag honom själv berätta. (Det huvudsakliga av materialet meddelat av Nils Persson 21 Valleberga son till Per Olsson. Han berättade att hans far iakttagit en mängd av dessa bruk.)

1 Naturtecknens förbud om årsväxten.

1) Få vi solklara dagar juldagen, nyårsdagen, påskdagen, pingst-

dagen, blir året ett gott år. Men regnar det juldagen, blir året torrt; kommer regn påskdagen, lämnar året dåligt foder; pingstdagsregn är värre än "etternellor".

2) Skiner solen kyndelsmässodagen den 2 februari så länge, att två karlar hinna sadla en häst, blir det året ett gott kornår.

3) Den följande dagen, Sankt Blasius -San Bles- lägger jag under förmiddagen en halmviska på en sten utanför min gård. Blåser den bort, låter jag den fara, ty året kommer då med rikligt foder; men låter vinden den ligga kvar under dagens lopp, tager jag den in på kvällen, ty kvarliggandet är tecken på dålig foderskörd, och jag bör tillvarataga varje strå. Den dagen få i min gård tröskemännen icke tröska, fruntimren icke spinna, ullgarn och seldon icke läggas på hästarne; ty, om detta sker, flyga halmtaken av husen, ullen faller av fåren och hästarne bli "seltrånga".

Meddelat från Ingelstorp.

4) Kommer årets första stork hit den 16 april, "Patrik", då ärterna sås, tyder detta på tidig vår och rik skörd. Ser jag honom flyga högt och i vida kretsar, förväntar jag god äring och tur med kreaturen. Flyger han rakt fram, väntar jag nattfroster och stormar, som skada skörden. Ställer han sig på marken med näbbet nedåt halsen, uppkommer farsot under röt månaden. Går han och letar efter föda, förebudar detta missväxt.

5) Blåser det så länge som till kl. 2 e.m. Mikaeli-

första gången det året på gräsbete. Då kunna icke trollkäringar-
na taga ifrån mig det första gräsmöret med sina signierier.

5) Mellan morsmessa och korsmessa sår jag min höstsäd.

Havren sår jag, när pilhängena äro stora som musöron, och kornet,
när de äro guldgula.

6) Sist sår jag linfrö, antingen Sankt Eriks dag den 18
maj eller Karolinadagen den 20 - icke den 19 Potentia, ty då
blir det kort och tovtigt. Under sådden går min hustru 3 steg
före mig och lika många steg till höger om mig för att genom si-
na fotsteg, märka för sädeskastens bredd. För varje steg, hon
tager, säges liksom för sig själv: "Lite tjocken och lite längre "
en maning till mig att ej spara på utsädet och en önskan åt sig
själv att få långt och fint lin.

7) Jag brukar aldrig verkställa slakt en måndag eller en
torsdag, ty då får jag otur med mina kreatur.

8) Den 16 oktober, Gallus, får aldrig fårklippning eller
fårslakt ske hos mig, ty då får mina får inga lamm och köttet
blir fort skämt.

9) Under "dymmelsveckan" får min hustru icke ställa till
med bak, emedan häxorna kunna behöva bakredskapen på sina fär-
der till och från Blåkulla. Hindrade hämnas de med någon olycka.
vanligen brand.

10) Jag låter icke mina hästar gå ute och beta Mikaeli

sid 4

sid 4

nat, ty då se de framför sig allt arbete, som de komma att uträtta det följande året. Härav bli de mödfällda och dåliga samt få ett raggigt utseende.

sid 4

11) Kyndelsmässodagen tager jag icke mina hästar ur stallet i skjutsärende, om jag än blir bjuden 25 kronor för skjutsen, ty jag är förvissad om, att jag finge otur med mina kreatur.

3. Kloka försiktighetsmän kunna avvärja trolltyg.

1) När jag skall tämja en häst eller batting, få plogmannen och körsvennen vara med. Dessa skola ha vantar på händerna, under det djuret övas till dragning, ty då blir detta varken ömt eller selbrutet under arbetet.

2) Då jag skall börja vårarbetet på mina ägor, spänner jag dragarna för på gårdsplanen, ritar ett kors i portgången och lägger stål därpå. Häröver låter jag plogspannet gå ut till arbete, under det jag kastar en handfull salt över kreaturen. Nu kunna trollen icke driva otyg med kreatur och redskap.

3) Såväl plogman som körsven få icke träda över dragtyget mellan redskap och dragare, ty om de det gör köra de ständigt sönder.

4) Vid slutat dagsarbete på åkern skola arbetarne ställa redskapen åt söder eller väster, ty då kunna trollen ej göra dessa någon skada under natten.

5) Då jag utströr det första sädeskastet i vängen, ri-

sid 5

och spricker icke.

18) Om jag under en nattvandring får se en "löjteman", skyndar jag mig att få tröjan avig på mig. Då kan löjtemannen ej förvillan mig under min vandring. Kommer han mig så nära, att jag kan ropa till honom, så aktar jag mig för att ropa: "röd pinn, röd pinn," ty då kommer jag intet hem förrän det dagas, utan jag kastar en slant åt honom och säger vackert till honom, "Lys mig hem," Detta gör han också, såvida jag ej skall över rinnande vatten, ty över detta kan han icke komma. Jag omtalar icke för någon att jag sett "löjtemannen", förr än jag fått sova på det, ty annars kan jag bli sjuk.

sid 6

R E G I S T E R.

Enskiftet 1817	sid 1
Naturens förebud om årsväxten	" 2
Halmviska på gödselhögen, S:t Blasiusdagen	" 2
Storcken kommer 16 april, tidig vår och god skörd	" 3
Höga sädespriser. Blåsa till kl. 2 e.m. Makaelidag	" 3
Kasta salt i alla fyra väderstrecken	" 3
Hästarna ledas över rinnande vatten	" 3
Valborgsafton o Nissar	" 3
Valborgsmorgon - Mjölknig doppa ett finger	" 3
Sådd	" 4
Föreställningar ang. arbete utfört å viss dag	" 4

ACC. N:R

M. 34

R E G I S T E R

Tämja häst	sid 4
Medel att avvärja trollens makt(vårarbete)	" 5
Marriden	" 5
Divelsträck	" 5
Nyfödd kalv	" 5
Tröskning	" 5
Kors över den renharpade spannmålen	" 6
Nystadd tjänare	" 6
"Skam"	" 6
Såg eller yxa fick ej sitta nersågad	" 6
Odöpt barn	" 6
Kvinna skulle akta sig att se Nyårskung, g.fönster	" 6
Slakt, malningar säd, taktäckning, trädfällning	" 6
Få se en "Löjteman" vända tröjan.	" 6

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV